

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Controuersia Vnica. De veritate Conclusionis, & probationis eius quo ad
singulos hominum gradus, qui dicuntur aliquo modo Christi, & Ecclesiæ
membra.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

riofam Ecclefiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi. Sed multi funt etiam fideles in quibus inuenitur macula, aut ruga peccati. Ergo nec etiam omnium fidelium Chriftus eft caput.

Præterea: Sacramenta veteris legis comparantur ad Chriftum, ficut umbra ad corpus: vt dicitur Colof. 2. fed partes veteris Testamenti sacramentis illis fuo tempore feruebant: fecundum illud Heb. 8. Qui exemplari, & umbra defervunt calistum. Non ergo pertinebant ad corpus Chrifti, & ita Chriftus non eft caput omnium hominum.

Sed contra eft, quod dicitur 1. Tim. 4. Eft Saluator omnium hominum, & maxime fidelium. Et 1. Ioan. 2. Ipse eft propitiatio pro peccatis noſtris: non pro noſtris tantum, fed etiam pro totius mundi. Saluare autem homines, & propitiatorum eſſe pro peccatis eorum competit Chriſto, fecundum quod eft caput. Ergo Chriftus eft caput omnium hominum.

Reſpondeo dicendum, quod hæc eſt differentia inter corpus hominis naturale, & corpus Eccleſie myſticum, quod membra corporis naturalis funt omnia ſimul, membra autem corporis myſtici non funt omnia ſimul, neque quantum ad eſſe natura: quia corpus Eccleſie conſtituitur ex hominibus, qui fuerunt à principio mundi uſque ad finem ipſius. Neque etiam quantum ad eſſe gratiæ: quia eorum etiam, qui ſunt in vno tempore, quidam gratiæ carent, poſtmodum habituri, alijs eam iam habentibus. Sic igitur membra corporis myſtici accipiuntur, non ſolum ſecundum quod ſunt in actu, ſed etiam ſecundum quod ſunt in potentia. Quædam tamen ſunt in potentia, quæ nunquam reducuntur ad actum. Quædam vero ſunt, quæ quandoque reducuntur ad actum. Et hoc ſecundum triplicem gradum, quorum primus eſt per fidem, ſecundus per charitatem viam, tertius per fruitionem patriæ. Sic ergo dicendum eſt, quod accipiendo generaliter ſecundum totum tempus mundi, Chriftus eſt caput omnium hominum: ſed ſecundum diuerſos gradus. primo enim, & principaliter eſt caput eorum, qui actu vniuntur ſibi per gloriam: ſecundo, eorum, qui actu vniuntur ſibi per charitatem: tertio eorum, qui actu vniuntur ſibi per fidem: quarto vero eorum, qui ſibi vniuntur ſolum in potentia nondum reducta ad actum, quæ tamen eſt ad actum reducenda ſecundum diuinam prædeſtinationem: quinto vero eorum, qui in potentia ſunt ſibi vniiri, quæ nunquam reducitur ad actum: ſicut homines in hoc mundo viuentes, qui non ſunt prædeſtinati, qui tamen ex hoc ſaculo recedentes, totaliter deſinunt eſſe membra Chrifti: quia iam nec ſunt in potentia, vt Chriſto vniantur.

Ad primum, ergo dicendum, quod illi, qui ſunt infideles, eſſi actu non ſunt de Eccleſia, ſunt tamen de Eccleſia in potentia. Quæ quidem potentia in duobus fundatur. Primo quidem, & principaliter in virtute Chrifti, quæ eſt ſufficiens ad ſalutem totius humani generis: ſecundario in arbitrij libertate.

Ad ſecundum dicendum, quod eſſe Eccleſiam glorioſam non habentem maculam, neque rugam, eſt vltimus finis, ad quem perducimur per paſſionem Chrifti. Vnde hoc erit in ſtatu patriæ, non autem in ſtatu viæ: in quo ſi dixerimus, quia peccatum non habemus, noſipſos ſeducimus, vt dicitur prima Ioannis primo. Sunt tamen quædam, ſcilicet mortalia, quibus carent illi, qui ſunt membra Chrifti per actualem vniõnem charitatis. Qui vero his ſubduntur, non ſunt membra Chrifti actualiter, ſed potentialiter, niſi forte imperſecte, per fidem informem: quæ vnit Chriſto ſecundum quid, & non ſimpliciter: vt ſcilicet per Chriſtum homo conſequatur vitam gratiæ. Fides enim ſine operibus mortua eſt, vt dicitur Iac. 2. Percipiunt tamen tales à Chriſto quendam actum viſæ, qui eſt credere: ſicut ſi membrum mortificatum moueatur aliquo modo ab homine.

Ad tertium dicendum, quod ſancti Patres, non inſiſtebant ſacramentis legalibus, tanquam quibuſdam rebus, ſed, ſicut imaginibus, & vmbis futurorum. Idem autem eſt motus in imaginem, in quantum eſt imago, & in rem, vt patet per Philoſophum in li. de idem. & remi. Et ideo antiqui Patres ſeruando legalia ſacramenta, ferebantur in

Chriſtum per fidem, & dilectionem eandem, quæ & nos in ipſum ferimur. Et ita patres antiqui pertinebant ad idem corpus Eccleſie, ad quod nos pertinemus.

Sensus quaſiti.

ARTICVLVS illa omnium hominum latiffime ſumitur, prout extenditur ad præſentes, præteritos & futuros, ad fideles & infideles, ad iuſtos & peccatores, & ad prædeſtinatos ac reprobos, vt patet ex textu.

Forma Textus.

PROPOSITA vna diſtinctione cum duplici ſubdiuiſione, reſpondetur quaſito vnica Concluſione.

Diſtinctio eſt: Membra corporis myſtici ſunt duplicia: quædam enim ſunt in potentia, & quædam in actu. Prima ſubdiuiſio eſt: Membrorum, quæ ſunt in potentia, quædam nunquam reducuntur in actum, & quædam quandoque reducuntur in actum. Secunda ſubdiuiſio eſt: Membra quæ ſunt in actu, ſunt in triplici differetia vel gradu: primus eſt ſecundum actum fidei: ſecundus eſt ſecundum actum charitatis: tertius eſt ſecundum actum fruitionis patriæ. Probatuſ diſtinctio ex differetia inter corpus hominis naturale & myſticum: quia membra corporis naturalis ſunt omnia ſimul, membra autem corporis myſtici non ſunt omnia ſimul, neque quantum ad eſſe nature, neque quantum ad eſſe gratiæ. Ergo membra corporis myſtici accipiuntur non ſolum ſecundum quod ſunt in actu, ſed etiam ſecundum quod ſunt in potentia: Probatuſ antecedens quo ad vtramque differentiam, & primo quo ad illam: neque quantum ad eſſe nature: Quia corpus Eccleſie conſtituitur ex hominibus, qui fuerunt à principio mundi uſque ad finem ipſius; ergo. Secundo quo ad illam: neque quantum ad eſſe gratiæ: Quia eorum etiam qui ſunt in vno tempore, quidam gratiæ carent poſtmodum habituri, alijs eam iam habentibus.

Quantum ad tertium CONCLUSIO eſt: loquendo generaliter ſecundum totum tempus mundi, Chriſtus eſt caput omnium hominum: ſed ſecundum diuerſos gradus. Probatuſ primo in argumento ſed contra ratione fundata in duplici authoritate ſcripturæ, vt patet in Textu. Secundo probatuſ diſtinguendo & enumerando quinque gradus hominum, qui aliquo modo Chriſto tanquam capiti vniuntur, vt clare patet in textu.

Expoſitio Textus.

OBSERVANDI ſunt primo termini S. D. in prima ſubdiuiſione: non enim diſtinguit potentiam in eam quæ eſt reducibilis, & in eam quæ non eſt reducibilis ad actum: Quia implicatio eſt eſſe potentiam, & non eſſe ſuapte natura reducibilem ad actum: Sed potentiam diſtinguit in eam quæ quandoque reducitur: & eam quæ nunquam reducitur ad eſſe actum: contingit enim eſſe veram & realem potentiam, & tamen propter appoſitum impedimentum ad actum non reduci, vt experientia conſtat, tam in naturalibus, quam in moralibus. Vide, ſi placet, ea quæ circa litteram præſentis articuli notat Caiet.

Controuerſia Vnica.

De veritate Concluſionis, & probationis eius quo ad ſingulos hominum gradus, qui dicuntur aliquo modo Chriſti, & Eccleſie membra.

QUINQUE hominum ſtatus recenſet in hoc articulo S. Doct. iuxta quos totidem aſſerit eſſe mem-

membrorum Ecclesiæ sub vno capite Christo distinetas & sextus est eorum, qui nulla ratione sunt Ecclesiæ membra; Quia singuli fere status duos, vel etiam plures continent hominum gradus, vt hic etiam aduertit Caietanus, & singuli proprias habent difficultates, & in quibusdam Catholici Doctores ab hæreticis; in quibusdam autem ab aliis eiusdem Catholice fidei Doctores diffidēt, opere precium esse duximus, summatim & quāta fieri poterit breuitate, singulorum capitum difficultates, ac definitiones attingere; Proprius enim huius Controuersie locus est in 2. 2. quæst. 1. art. 10. vbi satis ample ac eruditè versat eam Bannes, & ante eum latissime Ioannes de Turrecremata lib. 1. summa de Ecclesiā à cap. 45. vsque ad 68. & Bellarm. Tomo 1. lib. 3. de Ecclesiā militante; Et alij recentiores in B ferius allegandi.

Est igitur prima quæstio: Num damnati dici possint a qua ratione Christi, vel Ecclesiæ membra? Cui quæstioni negatiue responder S. D. in fine corporis, rationem afferens; quia non sunt in potentia, vt Christo vniantur.

Ad cuius euidentiam notandum est primo nomine damnatorum hic non eos tantum intelligi, qui propter actualia peccata diuinæ Essentiæ visione perpetuo sunt priuati, & igni æternæ conflagrationis, vt ea sensibili pœna puniuntur, addicti; sed eos etiam comprehendendi, qui propter solum originale peccatum, cuius infecti macula decesserunt, à Regno Cœlorum, id est diuinæ Essentiæ visione, sunt exclusi, & nulla sensibili pœna cruciantur.

Secundo notandum est, ad eos solos dominicæ redemptionis beneficia peruenire, pro quibus ipse Christus humani generis redemptor sua merita & satisfactiones obtulit Sanctissimæ Trinitati. Hæc vero Christus pro omnibus quidem hominibus obtulit, sed eis tamen communicanda per fidem & charitatem, & alia salutis remedia. His itaque tantum proderunt merita redemptoris, qui fidei, charitatis ac proinde etiam beatitudinis sunt capaces: fides enim & charitas & alia salutis remedia in beatitudinem vt eorum finem & consummationem ordinantur; constat autem damnatis in Inferno aut in Limbo puerorum neque fidem, neque charitatem inesse, nec illis posse remedia salutis applicari. Quidquid igitur beneficij diuinæ bonitatis largiente participant, id non ex Christi merito, vel satisfactione recipiunt, sed ex communi diuinæ prouidentia & infinita misericordia, quæ in omni opere diuinæ iustitiæ mirifice resplendet: cuius causa, qui sunt in Inferno, citra condignum puniuntur, & qui detinentur in Limbo (vt satis pie credi potest) nonnulla consolatione, ad ordinem naturalem pertinentere releuantur.

SECUNDA QUÆSTIO, de Infidelibus non baptizatis. An sint Ecclesiæ membra?

Horum duo vel tres sunt gradus; primus eorum, qui cum in potentia tantum sint membra Christi, quandoque tamen ex diuinā prædestinatione Christo sunt vnienti, vt eius veluti capitis actū sint membra. Secundus gradus est eorum, qui Christo sola fide quandoque sunt vnienti: Tertius eorum, qui nulla sunt vnquam ratione Christo copulandi. Quæstio est de infidelibus secundum statum infidelitatis, secundum quem affirmat S. D. eos esse membra corporis Ecclesiæ & Christi tantum in potentia, non autem in actu. Quod etiam Apostolica docet authoritas 1. Corinth. 5. cum ait: Quid enim mihi de eis, qui foris sunt, iudicare? Nec vlla de hoc apud eum poterit esse dubitatio, qui nomen & rationem Ecclesiæ nō ignorat. Quam-

uis autem multæ sint huius vocis Ecclesiæ significationes, quas ex diuinis scripturis & Sacris Canonibus enumerat Bannes in 2. 2. quæst. 1. art. 10. §. in huius disputatione: Duobus tamen præcipue modis sumitur apud Theologos Scholasticos in disputatione de capite & membris Ecclesiæ: Primo prout extenditur ad comprehensores & viatores, & ita complectitur beatos in Cœlo regnantes, & omnes eos viatores, qui habent aut habuerunt vel habituri sunt fidem Christi; quamuis in nullo cultu aut exteriori religione conueniant, adeo vt excludantur soli damnati; quia nec actu Christo sunt vniti nec potentiam habent, vt illi vnquam vniantur; licet eorum multi fidem aut etiam charitatem habuerint. Et hoc modo sumere videtur in hoc articulo S. D. Ecclesiam siue corpus Ecclesiæ mysticum, vt patet ex membrorum gradibus eidem assignatis. Alio modo strictiori significatione sumitur Ecclesiæ nomen prout est collectio Christianorum vna fide & fidei professione & eadem Sacramentorum cōmunionē coniuncta sub vno capite Christo in Cœlis, & vno eius in terra Vicario summo Pontifice. Quæ definitio declarabitur infra, cum de infidelibus occultis agemus. Cum igitur ait S. D. infideles scilicet minime baptizatos, aut etiam hæreticos esse Ecclesiæ membra tantum in potentia, de Ecclesia secundum vtramque significationem intelligi congrue potest, quamuis vt ante diximus, de Ecclesia in priori sensu loqui videatur in hoc articulo S. D.

TERTIA QUÆSTIO, de Cathecumenis. An sint Ecclesiæ membra?

Cathecumeni sunt fideles nō baptizati, quos ad Ecclesiam priori modo sumptam, certum est pertinere, prout scilicet est vniuersitas ex comprehensoribus & viatoribus omnibus adunata; omnes enim Cathecumeni sub tertio continentur membrorum Ecclesiæ gradu, & ex eis qui charitatem habent ad secundum attingunt gradum, & rursus omnes membra sunt in potentia Ecclesiæ posteriori modo sumptæ; sicut homo in vtero Matris conceptus, sed nondum plene formatus ac editus homo tantum est & dicitur in potentia. Quod diuina scriptura significat Act. 2. dicens: Qui ergo receperunt verbum, baptizati sunt, & appositæ sunt in die illa animæ circiter tria milia. Et quia desiderium habent baptismi, quæ prima est Ecclesiæ ianua, ac proinde etiam reliqua ad salutem necessaria desiderant Sacramenta; ideo non profus extranei sunt ab Ecclesia; sed desiderio ac voto dici possunt in ea vt eius quodāmodo filij & membra cōtineri; Et ideo si absque sua culpa, sine baptismō cum vera peccatorum penitentia decedant, salutem æque ac ceteri baptizati fideles consequentur. Et ex his patet, quomodo sint accipienda dicta Patrum negantium Cathecumenos esse Ecclesiæ membra; de Ecclesia namque loquuntur in posteriori sensu, cuius actualia membra negant esse Cathecumenos.

Videnda sunt, quæ de Cathecumenis doctè & eleganter scribit Bannes 2. 2. q. 1. art. 10. Dubio 1. in respons. ad argum.

QUARTA QUÆSTIO, de Hæreticis, & Apostatis à fide. An sint Ecclesiæ membra?

Alphonſus de Castro lib. 2. de iusta hæreticorum punitione cap. 24. docet manifestos hæreticos & apostatas esse Ecclesiæ membra. Cuius sententiæ falsitas satis aperte conuincitur ex allata superius Ecclesiæ diffinitione; quam explicat accurate Bannes loco supra notato. Et probatur etiam primo testimoniis diuinæ scripturæ: Nam 2. Cor. 11. dicitur: Despondi vos vno viro virginē castam exhibere Christo. Hæc autem desponsatio per fidē est, iuxta illud

Osce 2. Desponsabo te mihi in fide, nam etiam virginitas fidei integritatem videtur indicare: Cum igitur hæretici, de quibus loquimur, non solum fide sed etiam externa careant fidei professione, neque Christo sunt desponsati, neque ad Ecclesiam pertinent, ut eius membra. Deinde ad Titum tertio dicitur: *Hæreticum hominem, post vnam & alteram correptionem deuota*, &c. Si autem hæreticus esset Ecclesiae membrum, non esset ab Episcopo Ecclesiae Pastore vitandus, sed curandus tamquam ouis eius curæ & gubernationi commissa. Denique 1. Io. 2. dicitur: *Exierunt ex nobis, sed non erant ex nobis*: Quia scilicet per infidelitatem & externam eius professionem ab Ecclesia discesserunt & eius esse membra desierunt: qui tamen prius secundum diuinam electionem ad eam non pertinebant, ut exponit August. in lib. de bono perseverantia. Secundo probatur hæc veritas ex dictis S. Patrum; præcipui vero sunt Cyprian. lib. 1. Epistolarum Epist. 6. ad Magnū, & ad Iubaianum. Greg. 12. Moral. cap. 15. Hieron. Tomo 4. in Dialogo contra Luciferianos, & in Commentariis Isaia 7. & Osce 1. ubi eos distinguit contra Ecclesiam. August. Tomo 1. lib. de vera religione, cap. 5. & de fide ad Petrum, cap. 38. & 39. Tomo 3. & in ps. 130. exponens illud, sicut ablatus est super Matre sua: & alibi sepe. Irenæus lib. 3. cap. 3. dicit Polycarpum multos hæreticos ad Ecclesiam conuertisse; prius igitur Ecclesiae membra non erant. Denique Tertul. in lib. de præscriptione dicit Marcionem, cum ad Ecclesiam redire vellet, conditionem accepisse ut ceteros quos peruerterat, in Ecclesiam restitueret; igitur de Ecclesia non erant Marcion & qui fuerant ab eo peruersi. Tertio probatur idem ratione: Quia vnio cum Christo & eius Ecclesia fit per fidem ac fidei professionem, & per earundem legum ac rituum obseruantiam, & perficitur per charitatem: at nihil horum habet hæreticus manifestus: ergo. Minor est euident. Maior patet ex dictis: Et probatur etiam. Quoniam Ecclesia est supernaturalis quædam respublica; ergo per aliquid supernaturale debet constitui: At primum supernaturale est fides, quæ fundamentum est esse supernaturalis; iuxta illud ad Colos. 1. Si tamen permaneris in fide fundati stabiles, & immobili: à spe tuangelij, quod audisti. Et ad Heb. 11. Fides est substantia sperandarum rerum, argumentum non apparentium. Videnda sunt quæ scribit Caiet. Tomo primo opuscul. Tract. 1. de auct. Papa. & Conc. cap. 22. quæ efficaciter confutat Bellarminum lib. 2. de Rom. Pont. cap. 30.

QVINTA QVÆSTIO, de Schismaticis. An sint Ecclesia membra?

De Schismate & Schismatico quo ad nomen etymologiam & eorum significationem differit S. D. in 2. 2. quæst. 39. art. 1 & ibi subtiliter ac erudite Caiet. & post eum alij recentiores. Sed omnia ad horum nominum rationes pertinentia collegit diligenter ex SS. Patribus & Sacris Canonibus Ioann. de Turrecremata in sua summa de Ecclesia libro 4. à cap. 1. vsque ad 5. Vt autem ait loco proxime notato S. D. Schismatici dicuntur, qui subesse renuunt Summo Pontifici, & qui membris Ecclesiae subiectis communicare recusant: Cui definitioni, si definitionem apponamus Ecclesiae stricte sumptæ supra notatam, perspicue cognoscemus haud esse Schismaticos Ecclesiae membra; cuius oppositum contra S. Patrum & Summorum Pontificum decreta docet Alph. de Castro loco superius allegato. Est igitur huius Conclusionis optima probatio: Quoniam Ecclesia duplicem rationem sibi vendicat vnitatis: Altera est connexio seu communicatio membrorum eius adinuicem: Altera est connexio seu ordo omnium membrorum ipsius Ecclesiae ad vnum caput, siue cum vno capite, ut ait

A S. D. loco allegato; quod autoritate confirmat Apostoli ad Colos. secundo dicentis. Inflatus sensu carnis suæ, & non tenens caput, ex quo totum corpus per nexum, & coniunctiones subministratum, & constructum crescit in augmentum Dei. Hoc autem caput (ait ibi S. D.) est ipse Christus: cuius vicē in Ecclesia gerit Summus Pontifex. Cum itaque Schismaticus hanc à se tollat vnitatem ab vtraque prædicta se connexione seu communicatione separando, consequens est, ut hoc ipso semetipsum etiam ita separet ab Ecclesia, ut nulla ratione possit inter eius membra numerari. Quia ratione sapius vtiuntur Patres & summi Pontifices, ut ostendant Schismaticos ad Ecclesiam ut eius membra minime pertinere. Et primo Cyprian. in Epistola ad Magnum ita dicitur: Dominus insinuans nobis vnitatem de diuina autoritate venientem ponit, & dicit: Et erit grex vnus, & vnus Pastor: Si autem grex vnus est, quomodo potest gregi annumerari, qui in numero gregis non est? Et in Epistola ad Florentium eodem vtiens argumento ait: Dominus in Euangelio, cum loquentem discipuli dereliquerent, conuersus ad duodecim dixit: Numquid & vos vultis ire? Respondit ei Petrus dicens: Domine ad quem ibimus? verba vite æterna habes, & nos credimus, & cognouimus, quia tu es Christus filius Dei viui: loquitur illis Petrus, super quem edificata fuerat Ecclesia, Ecclesia nomine docens & stendens, quia, & si contumax, at superba obedire nolentium multitudo discedat, Ecclesia tamen à Christo non recedit, & illi sunt Ecclesia plebs sacerdoti adunata, & Pastori suo grex adherens: Vnde scire debes Episcopum in Ecclesia esse, & Ecclesiam in Episcopo; & qui cum Episcopo non est, in Ecclesia non est; Quod etiam attigit Augustinus, cuius verba refert Pelagius in cap. videntia 24. q. 1. hæc vero sunt. Si nullo modo potest dici Ecclesia, ubi Schisma est, restat, ut quoniam Ecclesia nulla esse non potest, ea sit, quam in Sedis Apostolica per successiones Episcoporum radice constitutam hominum nullorum malitia villo modo valeat extinguere. Ad quorum verborum intelligentiam, quia profunda valde sunt, sciendum est discursum hunc Augustini & Pelagij in duobus fundari: alterum est vnitas Ecclesiae; dicitur enim in diuinis litteris, Vnum ouile, Ioannis 10. vnum corpus Roman. 12. Vna sponsa, vna amica, vna columba, Cantic. 6. Alterum est modus scissionis in schismate; non enim per Schisma, de quo loquimur, scissura fit in Ecclesia eo modo, quo pannus scinditur in partes; in hac enim scissione quælibet pars panni remanet pannus; vel etiam eo modo, quo scinditur vestis; in qua scissura quælibet pars ab alia diuisa dicitur æque pars scissæ vestis; sed eo modo per Schisma scissio fit, quo scinditur ramus ab arbore; vel magis eo modo, quo digitus aut manus separatur ab homine; quæ statim moritur homine vitam retinente; vel sicut diuiditur riuus à fonte, & riuus à Sole; arefcit enim riuus fonte perenniter fluente, & deficit riuus Solis luce perseverante. Sic itaque Schismatici ab Ecclesiae corpore separantur, ut nec altera vera ex iis abscissis resulter Ecclesia, neque eius, quæ vna tantum est, Ecclesia Catholica, partes existant, sed confestim arefcant & partes mystici corporis esse definant, & à Christi capitis subtrahantur influxu. Denique doctrinam hanc tradidit Ecclesia in Catechismo Rom. in expositione Symboli.

Qui plures huius veritatis desiderat probationes, legat Turrecrematam loco supranotato, & Bellarm. Tomo 1. Controu. 4. lib. 3. cap. 5.

SEXTA QVÆSTIO, De excommunicatis. An sint Ecclesia membra?

Excommunicatos fideles esse vere & proprie Ecclesiae membra docet Bannes in 2. 2. quæst. 1. art. 10. dubio primo, in responsione ad octauum suum argumentum:

mentum: Sed hæc opinio, si de Ecclesia stricte sumpta, vt modo loquimur, sermo sit, absolute falsa est, & opposita sententia est Ecclesiæ doctrina in Catechismo Rom. in expositione Symboli circa illa verba: Credo sanctam Ecclesiam Catholicam, quæ est antiqua Patrum doctrina magnum habens in diuina scriptura fundamentum: Nam Matth. 18. dicitur. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Felonicus, & publicanus. Sed ait Bannes particulam illam sit tibi non significare rei veritatem, quod sit separatus ab Ecclesia vt Ethnicus, sed denotare æstimationem, quod scilicet debeat tractari, æstimari & haberi vt Ethnicus: Est enim (inquit) consuetum in sacris litteris, vt verbū est significet idem, quod haberi & æstimari, quale est illud Gen. 42. Per salutem Pharaonis exploratores estis vos, id est vt tales habebimini & tractabimini: Et illud 3. Regum 18. Qui exaudierit per ignem, ipse sit Deus, id est, habeatur & colatur vt Deus: Habentur autem & tractantur vt Ethnici in hoc, quod priuati sunt consortio ceterorum fidelium & sacrificiis orationibusque communibus Ecclesiæ. Sed hanc interpretationem esse falsam probatur primo ex diffinitione Ecclesiæ stricte sumptæ, quæ dicitur Ecclesiam esse collectionem hominum, qui sint vna fidei professione, & eadem Sacramentorum communione coniuncti sub vno capite, &c. Cum igitur excommunicati eandem cum ceteris fidelibus non habeant Sacramentorum, neque orationum communium Ecclesiæ communionem, neque ceterorum fidelium, qui sunt Ecclesiæ membra, confortium, sed his omnibus sint priuati, sequitur eos nulla ratione dici posse Christianæ Ecclesiæ membra, sed esse prorsus ab ea præcisos. Secundo probatur: Quia Chrysost. & Theoph. exponentes prædicta Domini verba dicunt per illa eiectionem ab Ecclesia significari. Et in Decreto causa 11. quest. 11. can. Omnis refertur hoc August. dictum: Omnis, qui a Sacerdotibus excommunicatur, Sathana traditur: Quomodo? quia scilicet extra Ecclesiam Diabolus est, sicut in Ecclesia Christus. Alias probationes lege, si placet, apud Bellarm. in alleg. lib. 3. c. 6.

SEPTIMA QUÆSTIO, De peccatoribus. An sint Ecclesiæ membra?

De proposita difficultate differunt vberime Turcremata lib. 1. Summa de Ecclesia. capit. 56. 57. 58. & 59. Medina super hoc ar. Bannes 2. 2. q. 1. art. 10. Dubio 1. in respons. ad 10. argumentum. & Bellarm. loco supra notato cap. 8. & 9. Veritas catholica est, peccatores omnes quantumuis magnos, fidem & communionem Ecclesiæ Catholicæ retinentes esse proprie & simpliciter eius membra; quāuis ij, qui gratiam & charitatem non habent, non sint viua sed mortua Ecclesiæ membra. Prima huius dicti pars est D. Thom. in hoc articulo; vbi in tertio gradu, constituit peccatores per fidem absque charitate Christo Ecclesiæ capiti coniunctos. Et probatur primo ex parabolis Saluatoris; prima est Matth. 13. vbi Regnum Cælorum, id est Ecclesiam militantem Sagenæ comparat dicens: Simile est regnum cælorum Sagenæ missæ in mare, & ex omni genere piscium congreganti: Secunda est Matth. 25. vbi Regnum Cælorum simile dicitur decem virginibus; ex quibus quinque erant fatuæ, & quinque prudentes: Tertia est Apostoli 2. ad Timotheum 2. vbi Ecclesiam magnæ domui comparans ait: In magna autem domo non solum sunt vasa aurea, & argentea, sed & lignea, & fictilia, & quædam quidem in honorem, quædam autem in contumeliam: Secundo probatur eadem pars: Quia Petrus post trinam negationem adhuc erat membrum Ecclesiæ, & Iudas proditor Christi fuit Apostolus, donec in vita permansit; ac proinde membrum erat Ec-

clesiæ; vt enim dicitur Actuum primo per mortem eius vacauit Episcopatus illius, quem Deus per sortem transtulit in Matthiam. His adde Corinthium abutentem nouerca, & Alexandrum ac Himenæum blasphemantes; quos Apostolus ab Ecclesiæ corpore per excommunicationem velut arida, vel putrida membra præcidit: Membra autem aridum & putrescens antequam à corpore separaretur, eadem perficitur anima, quæ cæteræ partes, licet imperfectas dumtaxat habere valeat operationes; membrum enim mortificatum mouetur aliquantulum ab homine, vt ait hic S. D. ad 2. Sunt igitur peccatores prædicti simpliciter & absolute membra Christi, licet imperfecte; quia Christo capiti non per charitatem, sed per solam fidem informem sunt vniti. Denique probatur hæc pars; Quia, si soli gratiam & charitatem habentes essent Ecclesiæ membra, non esset Ecclesiæ necessarium Sacramentum penitentiae; quod solis illis impenditur, qui sunt in Ecclesia. Deinde, quemadmodum nullus certo scire potest se, aut alium ex Christianis Dei gratiam & charitatem habere, ita neque certo scire posset, quinam essent Ecclesiæ membra; atque ideo incertum esset, quinam essent Prælati, quibus obediendum esset; quinam subditi regēdi & corripiendi; quinam statim, vt Prælati in aliquod mortale crimen incidisset, puta contumeliæ, detractionis, &c. prælationem statim amitteret, & subditi iuste obedientiam illi denegarent, & Prælati subditum peccatorem, vt suæ curæ minime subiectum dereliqueret: quia nulla maior potest esse confusio & perturbatio. Et ex iis patet altera pars propositæ Conclusionis seu dicti, videlicet fideles gratia Dei destitutos non esse viua sed mortua Christi & Ecclesiæ membra; quod expresse Sacra Synodus Trid. sess. 6. cap. 7. definiuit his verbis: Homo in iustificatione sua accipit per Iesum Christum, cuius inseritur, fidem, spem, & charitatem; nam si nec spes accedat, & charitas, neque perfecte vniti Christo, neque corporis eius membrum viuum efficit. Alias huius veritatis probationes lege, si placet, apud supranominatos authores.

OCTAUA QUÆSTIO, de Infidelibus occultis.

An sint Ecclesiæ membra?

Quæstio hæc haud facile solui potest propter absurda, quæ ex vtraque sententia scilicet affirmante aut negante consequuntur; nec recentiores, qui priorem tuerentur opinionem, argumentis aduersus eam productis plene satisfaciunt. Cuius defectus potissima radix est; quia diffinitionem Ecclesiæ minime completam, aut non satis congruam assignarunt dicentes, Ecclesiam esse cœtum hominum eiusdem Christianæ fidei professione, & eorundem Sacramentorum communione colligatum sub regimine legitimo Pastorum, ac præcipue vnus Christi in terris Vicarij qui est Rom. Pontifex. In hac enim diffinitione nihil de fide interna meminerunt, quæ tamen Ecclesiæ secundum se, licet non quo ad eius singula membra, est omnino necessaria, vt vere proprie & simpliciter Ecclesia sit & dici valeat iuxta illud Matth. 10. super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non preualebunt aduersus eam. Quæ verba exponens Glossa interlinearis ait: Non separabunt eam à charitate mea, & fide; Et Hieronymus ait portas Inferi hæreticorum esse doctrinas, per quas homines ducuntur ad Tartarum: Et Cyrillus in lib. Thesauri verba hæc de Rom. Ecclesia Principe omnium Ecclesiarum interpretans ait: Secundum hanc Domini promissionem Ecclesia Apostolica Petri ab omni seductione, hæreticaq; seductione manet immaculata, super omnes præpositos, & Episc. & super omnes

Prima.

Primates Ecclesiarum, & populorum in suis Pontificibus A
in fide plenissima, & autoritate Petri, & cum alia Eccle-
sia quorundam errore sint verecundate stabilita in qua-
sabiliter ipsa sola regnat. silentium imponens, & omnium
obscurens ora Hereticorum, &c. Igitur Ecclesia Chri-
sti eam veluti sibi propriam vendicat in fide soli-
ditatem, ut ab ea deficere nequaquam possit; alio-
quin si sola maneret externa fidei professio absq;
interna fide, iam portæ inferi prævalerent aduer-
sus eam.

Sed observandum est diligenter Dominicam
illam promissionem: *Et portæ inferi non prævalent
adversus eam*, scilicet Ecclesiam, intelligenda esse
de Ecclesia formaliter, ut Ecclesia est, non solum
secundum ipsam totam vniuersalem Ecclesiam,
sed quadam etiā ratione secundum singulas par-
ticulares Ecclesias, quæ sunt vniuersalis Ecclesiæ
partes, quatenus Ecclesiæ Christi sunt: quia scili-
cet assistit earum unicuique prouidentia sua ca-
uens, ut in nulla earum sit sola fidei externa pro-
fessio, & Sacramentorum ac rituum Christianæ
religionis exercitium & nudum nomen Ecclesiæ
Catholicæ absque interna fide in tot saltem ho-
minibus, quot Ecclesiæ Catholicæ constituendæ
sunt necessarij: sic enim portæ inferi valde præ-
valerent aduersus Ecclesiam, ut Ecclesia est; quia
falsam ac nullam Ecclesiam, siue magis heretico-
rum, & aliorum infidelium, ac hypocritarum Ec-
clesia multi simplices colerent; & dum viam salutis in-
quirent, facile possent hereticorum doctrina
secreto corrumpi, & tandem etiam publica præ-
dicatione seduci; ac proinde apud omnes fere cõ-
terarum Ecclesiarum, immo & totius Ecclesiæ
Catholicæ periclitaretur existimatio, quia de sin-
gulis saltem particularibus Ecclesiis facile dubi-
tarent, ne forte sit vna qualibet earum heretico-
rum & hypocritarum cætus, qui non re sed solo
nomine sit Ecclesia, quæ tandem in apertam hæ-
reticæ doctrinæ prædicationem erumpat; & de
Romana & vniuersali etiam Ecclesia similis pos-
set oriri dubitatio, quod in maximum vergeret
salutis humanæ detrimentum. Nec obstat, sed ma-
gis proposito fauet, q̃ dixit Dominus Luca 18. vi-
delicet: *Filius hominis veniens putas inueniet fidem in
terra?* Nam ut exponit Augustinus de Verbis Domi-
ni, serm. 360. dixit hoc Dominus de fide, quæ per-
fecta est, ipsa enim (inquit) vix inuenitur in terra,
& subdit: *Ecclesia plena est Ecclesia Dei. Quis huc accederet,
si nulla esset fides? Quis non montes transferret si plena es-
set fides?* & Beda, cap. 7. in Lucam sic loquitur. *Quod
autem hic quasi dubitative dicit, non dubitat, sed arguit:
Nam & nos aliquando de rebus, quas certas habemus, in-
terpretatiue verbum dubitationis ponimus, ut si dicas seruo:
Considera, forsitan Dominus tuus sum. Sicut igitur ex-
terna fidei professione, sic & interna fide consti-
tuitur Ecclesia Christi, quamvis non eadem ratio-
ne: Nam externa fidei professio non solum in Ec-
clesia secundum se, sed etiam quo ad singulos fi-
deles in ea contentos est necessaria; at interna fi-
des in ipsa quidem Ecclesia secundum se necessa-
ria est, ita ut tot sint in ea fidem habentes, ut vere
ac simpliciter dici possit Ecclesiam Christi fidem
habere; non tamen postulat Ecclesiæ ratio, ut o-
mnes quotquot Ecclesiæ membra sunt, fidem ha-
beant formatam aut informem. Sed, quemad-
modum ex partibus humani corporis quædam
sunt, quæ viuunt & sentiunt, quædam quæ viuunt,
& non sentiunt, & quædam quæ nec viuunt, nec
sentiunt, ut ungues & capilli (secundum aliquos)
Sic in Ecclesia quidam sunt qui fidem habent &
charitatem, quidam sine charitate fidem habent,
quidā solam habent externam fidei professionē.*

Uti igitur omnia, quæ ad Ecclesiæ rationem per-
tinent, complectamur, dicendum est, Ecclesiam esse
se collectionem Christianorum vna fide, & fidei professio-
ne, ac eadem Sacramentorum communione coniunctam
sub vno capite Christo in Cælis, & vno eius in terra Vica-
rio Summo Pontifice. Dicitur collectio Christianorum,
id est baptizatorum ad distinctionem Synagoga,
& alterius cuiusvis congregationis baptismi Sa-
cramento carentis, aut etiam aliam aliquam reli-
gionem, sine baptismo profiteatis; Dicitur vna
Christiana fide, & fidei professione, &c. colligata modo
superius expofito; quia scilicet necesse est tot esse
in Ecclesia fidem habentes, ut propter eos affir-
mari possit Ecclesiam fidem habere; & præterea
oportet eos, ac ceteros omnes externis actibus,
ac ritibus fidem profiteri: adeo ut, cum dicitur
Christiana fide, & fidei professione colligata, dictio illa,
& copulatiue quidem, sed accommode intelliga-
tur, & ita dictio illa, fide excluditur à vero Ec-
clesiæ nomine & ratione omnis ea hominum cõ-
gregatio, in qua nullus est omnino fidem habēs,
etiam si non sit vniuersalis eorum omnium col-
lectio, qui Christi fidem Catholicam profitentur,
sed sit congregatio, siue populus aliquis particu-
laris puta Mediolanensis aut Cremonensis; Quā-
quam enim nulla sit contradictio, ac proinde lo-
gice loquendo possibile sit Ecclesiam Mediola-
nensem nullum hominem habere vere fidelem;
Moraliter tamen, & secundum supernaturalem
Dei prouidentiam, qua non solum vniuersalem
regit Ecclesiam toto orbe diffusam, sed etiam sin-
gularem ad singulos Episcopos pertinētium Ec-
clesiarum curam gerit, existimo fieri nequaquam
posse, ut omnes sub vnius Ecclesiæ nomine com-
prehensi, & vnius Episcopi curæ commissi fide
careant cum Episcopo, & tamen eam extrinsece
profiteantur, & eisdem communicent ritibus &
Sacramentis. Quare multo minus admittendum
puto totum vniuersale concilium Ecclesiæ Chri-
sti Catholicæ ex trecentis aut quadringentis viris
compositum fide prorsus interna posse carere, eo
quod non aliquam particularem, sed ipsam vni-
uersalem repræsentat Ecclesiam; & licet conci-
lium sine Summo Pontifice decipi possit & erra-
re, ut patet in concilio Arimin. ubi dolo Arriano-
rum, qui Catholicos deceperunt, damnatum est
nomen Omousios dictum de Filio; fide tamen
interna destitui nequaquam potest ob dictam
Domini promissionem Petro & Ecclesiæ factam.
Per illam autem particulam: *Et vna fidei professione,
ac eadem Sacramentorum communione coniuncta ex-
cluduntur heretici manifesti, cathecumeni & ex-
communicati. Per vltimam autem excluduntur
Schismatici.*

Ex dictis sequitur primo fieri non posse moraliter
loquendo & secundum Dei legem & prouiden-
tiam ordinariam, ut omnes homines alicuius v-
nius Diocesis cum Episcopo sint infideles, & ta-
men externis actibus & ritibus fidem Christi Ca-
tholicam profiteantur.

Secundo sequitur Ecclesiam omnem, quæ vere sit
Ecclesia Christi, esse visibilem; quamvis ut vere
sit Ecclesia, sit illi fides interna in aliquibus eius
membris necessaria; quia fieri non potest, ut ante
diximus, ut omnes homines alicuius Ecclesiæ fi-
dem externis actibus & ritibus profiteantur, &
nullus aut vnus vel alter tantum in ea sit vere fi-
delis. Igitur ipsa communis & concors fidei pro-
fessio & rituum ac Sacramentorum communio
internæ fidei signum est infallibile Christi veram
& proprie dictam Ecclesiam indicans, & eam o-
culis intuentium visibilem offerens.

Tertio sequitur Iudæos, Turcas & Paganos &
alios

alios minime baptizatos, si Christianæ Ecclesiæ se commisceant, fidem Catholicam verbis, ritibus & omnibus Sacramentis; excepto vno baptismo te profiteantur, partes aut membra Ecclesiæ Christi non esse; Quia primus in Ecclesiam ingressus visibilis est per Sacramentum baptismi, quod omnium est ianua Sacramentorum, ac rituum Christianæ religionis; Igitur qui nondum insignitus est visibili baptismi Sacramento (visibili inquam in ipsa susceptione) non potest esse visibilis Ecclesiæ membrum. Sed tales Christiano populo miscentur, sicut populo Romano in foro congregato miscentur extranei ad eius integritatem minime pertinentes; cuius tamen oppositum asserit Bellarm. in allegato lib. 3. de Ecclesiâ militante, cap. 10. ubi etiam admittit fieri posse, ut omnes in Concilio generali congregati vera fide careant, & omnes alicuius Ecclesiæ particularis personæ sint infideles, & tamen illa proprie ac vere sit Ecclesiâ. Quæ nulla ratione videntur admittenda. Postremo sequitur diffinitiones omnes S. Patrum & Summorum Pontificum, quas referunt Authores supra notati, veras esse, ac præsertim illam, quæ asserit Ecclesiam esse congregationem fidelium; quia videlicet necesse est in qualibet Ecclesiâ, si non omnes, aliquos tamen, tot scilicet, quot Ecclesiæ constituendæ sufficiant, esse fideles.

Bellarmin.
dictum re-
solvitur.

Conclusio-
nes dedu-
ctæ, & pro-
bata.

PRIMA CONCL. Dammati nullo modo sunt membra Christi aut Ecclesiæ: Hæc patet ex textu, & ex quæstionculla prima.

SECUNDA CONCL. Infideles non baptizati non sunt actu membra Christi, aut Ecclesiæ vitæ modo sumpta, sed tantum in potentia. Hæc est S. Doctoris in textu, & patet ex quæstionculla 2. & ex vltima.

TERTIA CONCL. Cathecumeni sunt actu membra Christi, & Ecclesiæ priori modo, id est late sumpta, non autem posteriori modo, id est stricte sumpta. Hæc conclusio quoad priorem partem patet ex textu; quo ad alteram vero partem patet ex tertia, & ex vltima g. huius Controuersia.

QUARTA CONCL. Hæretici, & Apostata à fide manifesti non sunt actu Ecclesiæ membra, sed in potentia tantum. Hæc patet ex quarta quæstionc.

QUINTA CONCL. Schismatici non sunt actu, sed in potentia tantum Ecclesiæ membra. Hæc patet ex quæstionculla.

SEXTA CONCL. Fideles excommunicati notorii, aut denunciati non sunt actu membra Ecclesiæ stricte sumpta, quamvis sint actu membra Ecclesiæ late sumpta. Hæc quo ad posteriorem partem patet ex textu; quo ad alteram vero partem ex quæstionc. 6.

SEPTIMA CONCL. Peccatores fideles, quantumvis magni, sunt actu Christi, & Ecclesiæ membra. Hæc patet ex q. 7.

OCTAVA CONCL. Suppositi in Ecclesiâ tot fidelibus, qui ad constituendam Ecclesiam sunt necessarij, si eis adiungantur alij homines baptizati, qui sint infideles occulti, illi sunt, siue magis præsumi debent esse actu Ecclesiæ membra. Hæc conclusio patet ex vltima quæstionculla, & probant eam argumenta Bellarm. in allegato cap. 10.

NONA CONCL. Si vel nulli, vel non tot sint in aliquo catu, vel diocesi fideles, quot Ecclesiâ constituende sunt necessarij, infideles in eo catu, vel diocesi existēs nullo modo sunt Ecclesiæ membra. Probatur: quia cæcus ille non est Ecclesiâ. Igitur nullus infidelis in eo existēs membrum est Ecclesiæ. Antecedens probatum est supra quæstionculla 8.

DECIMA CONCL. Infideles minime baptizati, si fidelium catui, & Ecclesiâ miscantur, & fidem externis actibus & ritibus profiteantur, non ideo tamen sunt, aut sunt Ecclesiæ membra. Hæc patet ex eadem vltima quæstionculla.

A CONTRA primam conclus. militare possent ea argumenta, quæ produci solent ad probandum in Dæmonibus & damnatis esse fidem; quorum solutiones lege, si vis apud Bann. & alios expostores in 2. 2. q. 5. art. 2.

Argumenta
ta, & solu-
tiones.

CONTRA tertiam conclus. est argumentum, quod affert & soluit Bannes loco notato, & est textum in ordine; & alia duo, quæ tangit & soluit Bellarm. in allegato cap. 3. Eorum tamen solutio patet ex dictis.

CONTRA quartam conclus. sunt argumenta, quæ tangit Bannes in suo argumento 5. in dicto art. 10. dubio 1. & ea quæ refert & soluit Bellarm. loco sape notato, cap. 4.

CONTRA quintam conclus. est septimum argumentum apud Bann. loco allegato, quod ibi soluitur. Sunt etiam argumenta, quæ refert & soluit Bellarm. in dicto 3. lib. 6. 5.

CONTRA sextam conclus. sunt argumenta, quæ refert & soluit Bellarm. in eodem libro, c. 6.

CONTRA septimam conclus. sunt multa argumenta, quæ referunt & soluunt Turrecremata in summa de Ecclesiâ lib. 1. art. 54. vsque ad 60 Medina super hoc art. Bannes loco notato Bellarm. in allegato libro, c. 7. 8. & 9.

CONTRA nonam conclus. argumentatur Bellarm. & primo probat hæreticos occultos esse Ecclesiæ membra ex illo prima Ioa. 2. Et nunc Antichristi multi facti sunt, ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis; nam, si fuissent ex nobis, mansissent vtrique nobiscum. Quibus verbis significat Ioannes hæreticos, antequam exirent, non fuisse ex nobis, id est non fuisse catholicos animo & voluntate, sed hæreticos, & tamen ex nobis exiisse; quia & si non erant ex nobis animo & voluntate, erant tamen ex nobis externa professione; sed postquam se prodiderunt & se ipsos à nostro catu separarunt, iam deserunt omnibus modis esse ex nobis. His addit plura loca August. Cyr. Ambr. Hieron. Greg. & Orig. affirmantium hæreticos occultos esse partes & membra Ecclesiæ, cui commiscantur. Resp. locum illum diuinæ scripturæ & dicta Patrum probare octauam nostram conclusionem, & aduersus hanc, quæ nona est, non militare. Manifeste namque supponunt Ecclesiam multos habere fideles, quibus pauci vel multi commixti sint infideles occulti, & hos affirmant ad Ecclesiam, ut eius partes & membra pertinere, donec se ipsos prodant & exeant.

Obi. cont.
concl.

Solut.

D & exeat. Secundo probat nonnullis argumentis non esse necessariam fidem in quolibet Ecclesiæ membro siue parte, quod libenter admittimus: Hæc enim est octaua nostra conclusio.

Obi. 2.

CONTRA vltimam conclus. argumentatur Bellarm. cap. 10. probans baptismum non esse necessarium, ut quis sit Ecclesiæ pars aut membrum. Primo; quia si quis dicat se esse baptizatum, & non constet contrarium admittetur ad cetera Sacramenta, & per hoc erit de corpore Ecclesiæ, ergo. Probatur vltima pars antecedentis à signo; quia si postea innotescat illum non fuisse baptizatum, siquidem culpa ipsius id sit factum, expelletur de congregatione nec recipietur, nisi post poenitentiam baptizetur; at si non culpa eius id factum sit, non repellatur, sed perficietur in eo quod deerat; nec indicabitur non fuisse in Ecclesiâ, sed indicabitur intrasse aliunde, quam per ordinariam potestatem; ergo. Probatur hæc pars: quia Innocentius III. capit. Apostolicam de Presbytero non baptizato iudicauit presbyterum non baptizatum vere fuisse in Ecclesiâ, & iussit pro eius anima offerri sacrificium, ut pro alijs fidelibus; & Dionysius Alex. ut habetur lib. 7. cap. 8. histor. Ecclesiast. iudica-

Obi. cont.
vlt. concl.

Solut.

iudicauit quendam fuisse vere in Ecclesia, quem A constabat non vere baptizatum, sed tantum percepisse alia Sacramenta, vt baptizatum, sed Resp. talem admitti ad Sacramenta, nec tamen per hoc esse de corpore Ecclesie, cum vere non sit baptizatus. Ad probationem negatur consequentia: Nam si culpa sua non baptizatus recipiat Sacramenta, expelletur quidem à fidelium consortio, vt qui de Ecclesia nunquā fuerit; non autem præscindetur, vt membrum à corpore, cuius fuerit pars, si vero id fuerit absque eius culpa recipietur in Ecclesiam medio baptismi Sacramento; cū eius antea membrum non esset. Ad probationem vltimæ partis antecedentis dico textum & historiam male allegari: In illo namque capite non affirmat Summus Pontifex presbyterū illum fuisse membrum Ecclesie siue de Ecclesia, sed eum fidem habuisse, & ex voto baptismi fuisse ab originali peccato mundatum, ideo iubet pro eius anima sacrificium offerri. Dionysius etiam Alexandrinus non affirmat illum non baptizatum vere fuisse de Ecclesia, cum illi non plene constaret de validitate, aut invaliditate baptismi, quem virile ab hæreticis susceperat; sed, cum non auderet illum iterum baptizare, adhortabatur eum, vt alia cum fidelibus Sacramenta susceperet.

Quæstio ab
Aluarecio
definita.

QVÆRIT hic Aluar. disput. 38. Num Christus quatenus homo & caput Ecclesie influat per humanitatem efficienter, seu ad modum cause physice gratiam in omnes homines pertinentes ad corpus Ecclesie mysticum; an solum moraliter, seu meritorie: Quam quæstionem subtiliter versat ac erudite definit, nos de ea loco fortasse magis opportuno, Deo largiente, disceremus.

ARTICVLVS IV.

Virum Christus sit caput Angelorum.

1. d. 13. qu. 2.
art. 2. q. 1. &
d. 14. art. 3.
q. 2. & 6. c.
¶ Veri. q.
19. d. 4. c. &
5. & epist. Nunquam Ang-los apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit. Ergo Christus, secundum quod homo non est caput
Et 1. Cor.
11. col. 2. &
Ephes. 1. in
fin.

A D quartum sic proceditur. Videtur, quod Christus, secundum quod homo, non sit caput Angelorum. Cad. 14. art. 3. put enim, & membra sunt vnius nature. Sed Christus, secundum quod est homo, non est conformis in natura cum Angelis, sed solum cum hominibus: quia vt dicitur Heb. 2. 5. & epist. Nunquam Ang-los apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit. Ergo Christus, secundum quod homo non est caput Angelorum.

Præterea: Illorum Christus est caput, qui pertinent ad Ecclesiam, quæ est corpus eius vt dicitur Ephes. 1. Sed Angeli non pertinent ad Ecclesiam: nam Ecclesia est congregatio fidelium: fides autem non est in Angelis: non enim ambulant per fidem, sed per speciem: alioquin peregrinarentur à Domino: secundum quod apost. argumentatur 2. Corin. 13. 5. Ergo Christus, secundum quod homo, non est caput Angelorum.

Tracl. 23. Præterea: August. dicit super Ioan. quod sicut Verbum, & 19. 10. 9. quod erat in principio apud Patrem, viuificat animas: ita Verbum caro factum viuificat corpora, quibus Angeli carent. Sed Verbum caro factum est Christus, secundum quod homo: Ergo Christus secundum quod homo, non influit vitam Angelis. Et ita secundum quod homo non est caput Angelorum.

Sed contra est, quod Apostolus dicit Col. 2. Qui est caput omnis principatus, & potestatis. Et eadem ratio est de Angelis aliorum ordinum. Ergo est Christus caput Angelorum.

Art. 1 ad 2. Respondeo dicendum, quod sicut dictum est, vbi est vnū corpus, necesse est ponere vnum caput. Vnum autem corpus similitudinarie dicitur vna multitudo ordinata in vnum secundum distinctos actus siue officia. Manifestum est autem, quod ad vnum finem, qui est gloria diuina fruitionis, ordinantur, & homines, & Angeli. Vnde corpus Ecclesie mysticum, non solum consistit ex hominibus, sed etiam ex

Angelis. Totius autem huius multitudinis Christus, est caput: quia propinquius se habet ad Deum, & perfectius participat dona ipsius, non solum quam homines, sed etiam quam Angeli: & de eius influentia non solum homines recipiunt, sed etiam Angeli. Dicitur enim Ephes. 1. quod constituit eum scilicet Christum Deum patrem ad dexteram suā in cælestibus supra omnem potestatem, & principatum, & virtutem, & dominationem, & omne nomen, quod nominatur non solum in hoc seculo, sed etiam in futuro, & omnia subiecit sub pedibus eius. Et ideo Christus non solum est caput hominum, sed etiam Angelorum: vnde, & Matt. 4. legitur, quod acceperunt Angeli, & ministrabant ei.

Ad primum ergo dicendum, quod influentia Christi super homines, principaliter quidem est quantum ad animas, secundum quas homines conueniunt cum Angelis in natura generis, licet non in natura speciei. Et ratione huius conformitatis Christus potest dici caput Angelorum, licet desiciat conformitas quantum ad corpora.

Ad secundum dicendum, quod Ecclesia secundum statum via est congregatio fidelium: sed secundum statum patriæ est congregatio comprehendentium. Christus autem non solum fuit viator, sed comprehensor. Et ideo non solum fidelium, sed etiam comprehendentium est caput: vbi plenissime habens gratiam & gloriam.

Ad tertium dicendum, quod August. ibi loquitur secundum quandā assimilationem cause ad effectum: prout scilicet res corporalis agit in corpus, & res spiritualis in res spirituales. Tamen humanitas Christi ex virtute spiritualis nature, scilicet diuine, potest aliquid causare non solum in spiritibus hominum, sed etiam in spiritibus Angelorum, propter maximam conuentionem eius ad Deum, scilicet secundum vniionem personalem.

Forma Textus.

CONCL. est: Christus non solum est caput hominum, sed etiam Angelorum. Probatur dupliciter. Primo ratione: quia corpori Ecclesie mystico, quod constituitur non solum ex hominibus, sed etiam ex Angelis, assignandum est vnum caput; at hoc caput est Christus; ergo Christus est caput non solum hominum, sed etiam Angelorum. Maior duas habet partes: prima est, quæ affirmat corpus Ecclesie constitui non solum ex hominibus, sed etiam ex Angelis; quæ probatur: quia vnum corpus similitudinarie dicitur vna multitudo ordinata in vnum finem secundum distinctos actus, & officia; At homines & Angeli ordinantur in vnum finem, qui est gloria diuine fruitionis; ergo. Secunda pars affirmans tali corpori assignandum esse vnum caput, probatur; quia vbi est vnū corpus, necesse est ponere vnum caput: Minor vero probatur ex tribus capitulis conditionibus, scilicet eminentia seu primitate, perfectione & virtute influendi in alia membra: quia Christus propinquius se habet ad Deum & perfectius participat dona ipsius, non solum quam homines, sed etiam quam Angeli; ergo est caput corporis mystici, quod est Ecclesia ex hominibus, & Angelis constituta. Antecedens probatur autoritate Scripturæ ad Ephes. 1. vt patet in textu. Secundo probatur conclusio ex illo Match 4. Acceperunt Angeli, & ministrabant ei.

Expositio Textus.

A D VERTE primo, discursum S. D. alio modo & fortasse meliori, posse formari sic arguendo: Christus est caput corporis Ecclesie mystici, quod non solum consistit ex hominibus, sed etiam ex Angelis; ergo est caput non solum hominum, sed etiam Angelorum. Conseq. est euident. Antecedens autem vnum supponit & duo dicit; Supponit enim corpus Ecclesie mysticum habere caput; quod suppositum probatur: quia vbi est vnū corpus,